

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Cap. I. Refertur propositio damnata; & deciditur prior pars quæstionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

DISERTATIO XI.

*An detur præceptum speciale
Fidei; & quoties teneamur
elicere Fidei actum.*

CAPVT I.

*Refertur propositio damnata;
& deciditur prior pars
questionis.*

ARTICVLVS I.

Statuitur conclusio.

SVMMARIVM.

*Qui docent eam propositionem, non ne-
gant præceptum credendi, sed illud
esse speciale, & per se. n. 1.*

*Dari præceptum fidei constat ex mul-
tis Sacra Scriptura locis. n. 2.*

*Hoc præceptum partim est positivum,
partim est negativum. n. 3.*

*Præceptum credendi esse per se, constat
ex communi sensu Theologorum.
n. 4. & 5.*

PROpositio 16. damnata in hoc decreto hæc est: *Fides non censetur cadere sub præceptum speciale, & secundum se.* Et qui hanc propositionem docuerunt, non videntur negare præceptum credendi; sed solum negare, id non esse speciale, & secundum se, propter ipsam virtutem Fidei exercendam, sed solum propter alias virtutes, & in ordine ad illas exercendas. Sicut cum quis vocet ieiunium, illa obligatio non ori-

tur à virtute abstinentiæ, sed à virtute Religionis, quæ præcipit impletionem voti. Ita dicunt, præceptum Fidei non obligare ratione sui, & per se, sed obligare quatenus dirigit ad alias virtutes exercendas.

2. De hac materia scripsit egregie P. Suarez disp. 13. de Fide sect. 1. & 2. Et in primis datum esse hominibus præceptum obligans ad interiorem fidem, sic probat sect. 1. nu. 2. [Hæc assertio. . . est certa secundum Fidem. Habetur expressa 1. Ioan. 3. *Hoc est mandatum eius, ut credamus in nomine Filij eius.* Deinde colligitur ex quadam certa regula, quod omnia, quæ in Scriptura proponuntur sub comminatione æternæ damnationis, posita sunt sub rigoroso præcepto; sicut Paulus post multa, quæ dixerat ad Galatas 5. subiunxit: *Qui talia agunt, Regnum Dei non possidebunt.* Et sicut Christus dixit Ioan. 6. *Nisi manducaveritis carmem Filij hominis, &c. Non habebitis vitam in vobis.* Nam inde optime colligitur præceptum graviter obligans. Et ratio est: quia nemo damnatur, nisi propter peccatum lethale; omne autem peccatum est contra præceptum iuxta definitionem suam. At vero Fides exigitur in scriptura sub tali comminatione Math. vlt. *Qui non crediderit, cõdemnabitur.* Ad Hebr. 2. *Quomodo nos effugimus, si tantam neglexerimus salutem:* Et cap. 10. *Iustus ex Fide vivit; quod si subtraxerit se, non placebit anima mea.* Est ergo Fides sub præcepto rigoroso obligante sub reatu æternæ damnationis. Hæc Doctor eximius, qui multa alia superaddidit in confirmationem huius veritatis. Et præcipue id convincit ex eo, quod disp. 12. ostenderat, nempe Fidem esse necessariam necessitate medijs ad salutem æternam: eo quod media ad hanc salutem consequendam non possunt non esse præcepta.

Ex-

Explicat postea quomodo hoc præceptum sit iuris divini, & quomodo iuris naturalis, & supernaturalis.

3. Explicat deinde à num. 7. quomodo hoc præceptum partim sit negativum, partim positivum. Et quomodo, quæ negativum est, prohibeat non solum negationem, sed etiam dubitationem, & formidinem voluntariam, propter summam certitudinem, quæ est de essentia actus Fidei. Et quæ positivum est, obliget ad audiendam, & addiscendam Fidem, & facta sufficienti propositione, ad credendum per actus internos Fidei supernaturalis.

4. In sect. 2. tractat id, quod proprius accedit ad materiam huius propositionis. Nam num. 3. sic statuit conclusionem [Dicendum est, dari in Fide speciale & proprium præceptum ad illam pertinens, etiam ut præcise in spectu sine obligatione aliarum virtutum, proxime & per se ad ipsam Fidem non pertinentium. Hanc assertionem existimo certam, & communem Theologorum: nam in hoc sensu loquuntur de præcepto, cum affirmant illud dari de Fide.] Et pro eâ in terminis tradita citat P. Valentiam, P. Azor, & P. Thomam Sanchez.

5. Et hinc colligitur ex mente P. Suarij, quam iure merito damnata sit ea propositio 16. cum Doctor eximius asserat, hanc nostram & suam assertionem esse certam, & communem Theologorum; propositio autem, quæ contradicit sententiæ certæ, & communi Theologorum, est positive improbabilis, & certo falsa; & si relaxat conscientiam, est scandalosa, ut ostendi in 1. part. Cris. Theol. disp. 9. c. 20. art. 7.

ARTICVLVS II.

Discutiuntur, & vindicantur argumenta, quæ pro hac conclusione affert P.

Suarez.

SUMMARIVM.

Argumentum probans, dari negativum præceptum Fidei. n. 6.

Aliud argumentum desumptum ab eo, quod Deus est obiectum primum intellectus. n. 7.

Quid censeat Lugo de hoc argumento. n. 8.

Quomodo Lugo non recte perceperit mentem Suarij. n. 9.

Quomodo fides sit perfectio supernaturalis hominis; & quomodo inde inferatur præceptum per se. n. 11.

Obiectiones Cardinalis solutæ. n. 12. & seqq.

Quomodo intelligatur, fidem esse partem iustitiæ. n. 15. & 16.

Quomodo fides præcipiatur directe simul, & indirecte. n. 18.

Quomodo fides præcipiatur, ut fidelis sit bene instructus. n. 21.

Fides licet sit medium respectu charitatis; etiam præcipiatur per se. num. 22.

6. **P**robat primo. Nam hæresis est speciale peccatum contra virtutem Fidei, per quod habitus supernaturalis Fidei amittitur: sed non potest esse speciale peccatum contra virtutem, nisi detur speciale præceptum de tali virtute; non enim est peccatum, nisi sit contra præceptum: datur ergo speciale præceptum Fidei. Sic enim si quis voveat ieiunium, violatio eius voti non est contra virtutem abstinentiæ, sed contra Religionem: quando autem datur præceptum ieiunij, quod quidem iniun-

Q9 gitur

Valen.
Azor.
Th. San

gitur propter virtutem abstinentia; violatio eius est cōtra virtutem abstinentia. Et quidem hoc argumentum probat, esse speciale præceptum Fidei, & per se, qua negativum est, & quatenus obstringit ad non dissentendum, nec formidandum circa veritates Fidei; hæresis enim, dubitatio, & formido violant præceptum, qua negativum: Reliqua autem argumenta Suarj probant etiam, dari præceptum Fidei *per se*, etiam quatenus affirmativum est, & obligat ad actus Fidei exercendos.

7. Probat secundo. Nam quod attinet ad obligationem credendi veritates, quæ sunt de Deo, & de Divinis perfectionibus, est speciale præceptum Fidei. [Quia Deus est primum & per se obiectum Fidei; in cuius cognitione maiori ex parte hominis perfectio consistit, ut dixit Dionysius cap. 4. de Divinis nominibus, & in ordine naturali cognovit Aristoteles 10. Et hic. cap. 7. & 8. ponens summam perfectionem hominis in cognitione summi veri, ut etiam D. Thom. attingit 2. 2. q. 167. art. 1. ergo in ordine supernaturali cognitio Dei, quæ est per fidem, per se, ac directe præcipitur propter perfectionem ipsius hominis.] quæ sunt verba P. Suarj. Qui nu. 5. hæc superaddit. [Ideo etiam ipsa per se, & propter se propriam affert præcepti obligationem, & maxime ut ad Deum cognoscendum terminatur. sic enim in ea suo modo consistit huius vitæ participata foelicitas iuxta illud: *Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum verum Deum.*]

8. Accessit Lugo Card. disp. 13. de Fide sect. 2. num. 28 ad hæc argumenta P. Suarj; & ei non videntur efficacia, subiungens (Ego paulo aliter sentio, totam illam obligationem directam, quæ oritur specialiter ex virtute Fidei, fundari solum in debi-

to colendi Divinam auctoritatem nobis loquentem, cui eo ipso debemus cultum supremum intellectualem, quem exhibere debemus per assensum firmissimum, præstando fidem ipsi, quæ Deus nobis determinate dicit, quæ fidem eo ipso, quod nobis determinate aliquid dicit, à nobis videtur exigere, nec possumus sine gravi irreverentia eam negare, ut supra explicuimus. Quare omnes alia rationes, quas Suarez accumulat ad eam obligationem probandam, non videntur mihi satis efficaces, nisi ad hanc unam reducantur.) & paucis interiectis subiungit n. 29. (Deum esse obiectum primum nostræ Fidei, non probat, hanc obligationem directam circa materiam, quæ pertinet ad cognoscendum ipsum Deum; nisi aliunde constet, voluisse nobis Deum hæc ipsa revelare eo animo, ut omnino deberemus talem revelationem specialiter audire, & percipere. Diximus enim supra, non obligari nos de facto ad credenda explicite, & determinate omnia, quæ Deus in scripturis Sacris, vel aliter revelavit; quia non eo animo revelavit, ut obligaret nos ea in particulari audienda.) & post ad pauca superaddit: (Potuisset ergo etiam Deus, si voluisset, revelare nobis libere eam omnia, quæ de se ipso revelavit, hoc est, non exigendo fidem, nec attentionem specialem ad ea, sicut nunc de facto multa nobis de se ipso revelavit. Quo etiam casu Deus potuisset esse obiectum primum, & attributionis Fidei: quia licet Fides per se non obligaret ad explicitam cognitionem eorum, quæ ad Deum etiam pertinerent, potuisset tamen Deus ea omnia ad hunc finem revelare, ut si homo vellet attendere, posset explicite notitiam Divinitatis comparare.) Deinde ad id, quod colligit P. Suarez, nempe ex eo, quod cognitio Dei est perfectio intel-

tellektus humani, inferri, quod præceptum de cognitione Dei per fidem sit per se, & non solum propter charitatem exercendam; resistit Card. Lugo num. 30. sic: (In primis hoc argumento probaretur, esse etiam obligationem directam ex virtute Fidei, ut omnes procurarent credere explicite quicquid Fides tradit de perfectionibus, & attributis intrinsicis Dei: nam perfectio hominis non est cognitio confusa Dei, sed distincta, qualis saltem in hac vita comparari potest.) Hucusque Lugo.

9. Sed sane existimo, Cardinalem non penetrasse mentem P. Suarj. Huius enim assertio continet duplicem partem: prima est, dari præceptum Fidei supernaturalis; secunda est, hoc præceptum non solum esse cognitionis Dei, tamquam medij ad sanctificationem hominis, sed etiam cognitionis Dei *per se*, & *propter se*. Primam partem demonstravit Suarius in sect. 1. hanc autem secundam in sect. 2. eiusque argumenta solum tendunt ad hanc secundam partem probandam. Et quia Lugo existimavit argumenta Suarj referri ad utrūque, ideo inefficacia ei visa sunt.

10. Itaque id primum argumentum nostri Doctoris sic procedit. Si præceptum Fidei, & cognitionis supernaturalis Dei, quod iam præsupponitur tamquam certum, solum esset de cognitione Dei tamquam de medio ad sanctificationem hominis requisito, & non *per se*, nec *propter se*; Deus non esset obiectum primum intellectus humani: quando enim requiritur cognitio obiecti A. solum propter cognitionem, vel amorem alterius obiecti; obiectum A. non est obiectum primum, siquidem in esse obiecti ordinatur ad aliud.

11. Secundum argumentum desumptum ab eo, quod cognitio summi veri est summa perfectio in-

tellektus humani, sic procedit. Nam si dicatur præceptum de cognitione supernaturali Dei per fidem non esse de Fide *per se*, sed propter sanctificationem hominis, & tamquam medium ad illam; ex hoc ipso sequitur, quod id præceptum sit propter perfectionem supernaturalem hominis: atqui cognitio supernaturalis Dei est perfectio supernaturalis ipsius hominis, sive intellectus humani: ergo præceptum ordinatur ad cognitionem supernaturalem Dei propter se ipsam, & non propter solam perfectionem supernaturalem voluntatis.

12. Hinc facile respondetur ad obiectiones Cardinalis. Ad primam respondeo, eam rationem de obiecto primario non afferri à Suario ad probandam obligationem præcepti; sed hac supposita, probat, non præcipi Fidem solum propter aliud, sed propter obiectum primum, quod tale non esset, si solum præcipere propter aliud.

13. Ad secundam obiectionem desumptam ex eo, quod potuisset nobis revelare libere ea, quæ revelavit; & hinc etiam posset Deus esse obiectum primum nostræ Fidei libere nobis insinuata; dico, etiam in hac obiectione supponi, id argumentum de obiecto primario assumi ad probandum præceptum: quod tamen nullo modo id assumit Suarius ad eum finem. Ideo ea obiectione nihil lædit ratiocinationem Suarj.

14. Ad tertiam obiectionem desumptam ex eo, quod esset obligatio directa ex virtute Fidei ad credenda explicite omnia, quæ Deus de se ipso revelavit; quia credere ea omnia explicite est perfectio intellectus: respondeo eam non militare contra ratiocinationem Suarj, qui non inde probat esse talem obligationem; sed solum quod obligatio, quæ probata præsupponitur, non sit solum prop-

ter aliam perfectionem hominis, sed propter ipsam Dei cognitionem, quæ etiam est perfectio supernaturalis ipsius hominis. Ad id, quod addit, perfectionem hominis non esse cognitionem Dei confusam, sed distinctam; respondeo cognitionem distinctam esse maiorem perfectionem; sed id non tollit, quod etiam cognitio confusa Dei sit perfectio intellectus humani, maxime attenda huius imbecillitate.

15. Obiicit quarto sic: (neque etiam est magis efficax argumentum, quod affert Suarez ex eo, quod Fides est necessaria tamquam pars ipsius iustitiæ; quam iustitiam per se, & directe debet homo procurare. . . Et quidem Fides actualis non est pars iustitiæ, à qua formaliter homo dicitur iustus, sed dispositio remota ad illam.)

16. Respondeo, iustitiam sumi in duplici acceptione. Prima, pro gratia iustificationis. Secunda, pro exercitio virtutum, quod præstant præcipue iusti, iuxta id, quod dixit Christus D. Math. 3. *Sic nos decet implere omnem iustitiam.* Asserit ergo P. Suarez, Fidei actum esse partem iustitiæ in hac secunda acceptione. Cum ergo Fides præcipiatur propter exercitium iustitiæ, inde arguit, Fidem præcipi propter exercitium ipsius meritis virtutis.

17. Obiicit quinto contra eam partem assertionis, quod præcipiatur directe & per se assensus Fidei, qui terminatur ad materias morales, v. g. quo creditur id, quod est de Fide circa charitatem, spem, Castitatem, &c. sic (Non probatur efficaciter hæc obligatio directa ex virtute Fidei ad eos assensus argumentis, quæ ad hoc probandum ex ipso retulimus. Non primo argumento, ex eo quod Fides non practico modo, sed speculativo proponit hæc obiecta. Per hoc enim

non excluditur obligatio indirecta: nam omne illud potest cadere sub obligationem indirectam alicuius virtutis, quod potest esse medium necessarium ad id, ad quod virtus illa directe & per se obligat.)

18. Pro responsione adverte primo, eo argumento non probari à Suariorum obligationem præcepti, quæ iam supponitur probata in sectione antecedenti. Adverte secundo ex sententia nostri Doctoris Fidem, qua suam doctrinam extendit ad cognoscendas materias virtutum, præcipi directe, & indirecte. Indirecte quidem, quatenus est medium ad virtutes exercendas; directe vero quatenus ipsa Fides est virtus per se expectabilis. Adverte tertio actum speculativum posse esse medium ad praxim virtutum, non per se formaliter & immediate; sed quatenus ex cognitione speculativa infertur alia cognitio practica, quæ dirigit ad operationem. Adverte quarto dari in Fide actus speculativos, & practicos: V. g. iste est speculativus, *Castitas placet Deo*: est practicus iste, *Debemus Castitatem inviolatam servare.* Et uterque est assensus Fidei, cum assentiamur propter testimonium Dei revelantis.

19. Iam vero respondeo, non excludi obligationem indirectam Fidei, quatenus est medium ad alias virtutes exercendas; sed debere etiam admitti obligationem Fidei *per se & propter se.* Ex eo enim, quod assensus Fidei sit speculativus, est etiam *per se & propter se* expectabilis. Coadiuvatur autem hæc ratio ab alia præcedente; quia cum sit per se expectabilis, & sit modo dicto pars iustitiæ, datur etiam obligatio *per se & propter se.*

20. Obiicit sexto sic: (secundum etiam argumentum, quod affert, videtur confundere obligationem directam cum indirecta: si enim oritur

ex eo, quod hæc Fidei cognitio circa materias morales est per se necessaria ad perfectionem hominis Christiani, ut Christianus est, & ut sit aptus, & instructus ad bene vivendum; iam ergo, non est obligatio per se, sed propter aliud, nempe quia est medium necessarium ad bene & Christiane vivendum.)

21. Respondeo, aliud esse, quod Fides sit necessaria, ut quis se applicet ad bene vivendum; & aliud, quod sit necessaria, ut sit bene instructus de rebus spectantibus ad bene vivendum. Primo modo est necessaria tamquam medium; at vero secundo modo, etiam si homo nolit se applicare ad bene vivendum, per se est expectabilis, ut in his sit bene instructus doctrina bona & laudabili.

22. Potest etiam obiici septimo. Omnia præcepta ordinantur ad charitatem tamquam media ad finem; nam *finis* omnis præcepti est *charitas*, ut ait Apostolus 1. ad Timoth. 1. de quo late egi disert. 6. cap. 2. art. 4. à num. 36. ergo præceptum Fidei ordinatur ad charitatem tamquam medium ad finem: ergo non præcipitur propter se, sed propter charitatem.

23. Respondeo, quamvis ea, quæ sunt media ad consequendum finem, appetantur propter finem; nihil obstat, quominus appetantur etiam per se, & independenter à fine. Sic iter Romam versus est medium ad obtinendam dignitatem desideratam, & assumitur propter illam; & tamen nihil obstat, quo minus ipsum iter assumatur per se, & independenter ab eo ambitu dignitatis. Similiter ergo licet præceptum Fidei ordinetur ad charitatem tamquam ad finem; potest ipsa fides præcipi per se & propter se.

ARTICVLVS III.

An damnata maneat propositio, si asserat præceptum Fidei, qua negativum est, & qua affirmativum non esse per se, sed indirectum?

SUMMARIUM.

Ratio dubitandi proponitur. n. 25.

Propositio asserens præceptum affirmativum Fidei non esse per se, damnata est ab Alexandro VII. n. 26.

Continetur etiam sub damnatione facta ab Innocentio XI. n. 23.

24. **C**onstat ex art. præced. tamquam cerum, & indubitabile, præceptum Fidei, qua negativum est, sive qua interdicat dissensum à Fide, dubitationem, & formidinem, esse per se, & propter se: nam hæresis, dubitatio, & formido de rebus Fidei sunt specialia peccata, quæ opponuntur speciali præcepto Fidei, & non opponuntur præceptis aliarum virtutum. Inquirimus ergo, an contineatur sub hac damnatione Innocentij XI. propositio affirmans, præceptum, qua obligans ad eliciendos actus Fidei, sive qua affirmativum est, non esse speciale, & per se; dummodo asserat, esse speciale & per se, qua negativum est, & interdicens ea peccata opposita Fidei?

25. Et videtur ea opinio non contineri sub ea damnatione. Nam propositio damnata asserit: *Fides non videtur cadere sub præceptum speciale & per se.* Sed propositio modo explicato tradita non admittit, quod hæc damnata continet: ergo non manet damnata. Probatur Minor: Nam propositio damnata negat, Fidem cadere sub præceptum speciale & per se:

se: sed hæc altera propositio, de qua inquirimus, affirmat Fidem cadere sub præceptum speciale & *per se*, scilicet negativum: ergo hæc non manet damnata, cum hæc non affirmet, quod altera negat.

26. Dicendum tamen est primo, eam propositionem sic explicatam contineri sub damnatione Alexandri VII. Nam prima propositio ex damnatis ab Alexandro VII. hæc est: *Homino nullo unquam vite sue tempore tenetur elicere actum Fidei, spei, & charitatis ex vi præceptorum Divinorum ad eas virtutes pertinentium.* Vbi notabis primo, non loqui eam propositionem de præcepto negativo, qua prohibente hæresim; sed de affirmativo præcipiente hominibus elicere actus Fidei. Notabis secundo, non loqui de præcepto Fidei, quatenus hæc est necessaria ad alias virtutes exercendas; sed quatenus iniungit eas ipsas virtutes Fidei, spei, & Charitatis: vt clarissime constat ex illis verbis *ex vi præceptorum Divinorum ad eas virtutes pertinentium.*

27. Hinc fit, damnatam manere propositionem, quæ affirmat, præceptum Fidei non dari affirmativum, & præceptivum actuum Fidei, propter ipsam virtutem Fidei, sed solum propter exercitium aliarum virtutum. Etenim propositio, quæ id affirmat, dicit, Fidelem non teneri elicere actum Fidei ex vi præcepti Divini ad eam virtutem pertinentis: sed id expresse damnat Alexander: continetur ergo sub eius damnatione.

28. Dicendum est secundo, eam propositionem, de qua inquirimus, quamvis prima facie videatur non includi sub damnatione Innocentij XI. eo quod censura Pontificis non distinguat inter præceptum Fidei affirmativum, & negativum; tamen re altius considerata, contineri etiam sub damnatione Innocentij XI. Pro-

batur. Nam Innocentius loquitur in eodem sensu, ac Alexander VII. sed, vt constat ex conclusione I. Alexander loquitur de præcepto Fidei affirmativo: ergo de eodem loquitur Innocentius, & consequenter damnat propositionem afferentem, non dari præceptum Fidei affirmativum speciale, & *per se*.

29. Minor probatur. Nam initio decreti approbat Innocentius, & affirmat, esse salubre animabus, quod Alexander VII. decrevit circa censuram propositionum. Sic enim ait: [Et salubre opus in segregandis noxijs doctrinarum pascuis ab innoxijs, à foelicis recordationis Alexandro VII. prædecessore suo inchoatum prosequi volens.] Ergo cum approbet decretum Alexandri, & propositio damnata ab Innocentio contineatur in prima propositione damnata ab Alexandro, censendus est Innocentius locutus esse in eodem sensu, ac prædecessor.

C A P V T II.

Refertur propositio 17. damnata, & discutitur, quoties tenemur elicere actum Fidei.

ARTICVLVS I.

Prænotantur, quæ certa sunt, & proponuntur aliorum opinionones.

SYMMARIVM.

Diversitas damnationis facta ab Alexandro VII. & ab Innocentio XI. num. 30.

Duplex modus obligationis elicendi actum Fidei. n. 31.

Hæc